

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ septimâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXII.

M. JOSEPHO-JACOBO GARDANE, Censore Regio & Regiæ Scientiarum Societatis Monspeliensis necdon Regiarum Academiarum Nancei & Massilæ socio, Doctore Medico, Præside.

Utrùm homo sanus, qui & bene valet & suæ spontis est, nullis obligare se legibus debeat?

I.

TRITUM & vulgatissimum proverbium est, *Miserè vivit, qui medicè vivit.* Quam calumniam in Medicinam non injecissent voluptatum sectatores, si, meliùs perceptis, quæ tradit ad sanitatem tuendam, præceptis, boni & mali falsas non concepissent ideas. Miseri! qui vanâ felicitatis imagine delusi nubem pro Junone captant. Quæ enim absque sanitate felicitas, aut quæ miseria morbo æquiparanda? Tantum abest igitur ut infelices dicendi sint, qui præceptis Medicinæ obtemperantes sanitati consulunt & morbos præcavent, ut è contrà soli felices sint prædicandi, cùm soli fruantur valetudine, fundamento absque quo perit necessario omnis voluptas.

Propugnatâ, 26 Februarii 1761, M. Augustino Roux, Theseos Authore.

Tantò autem magis sunt increpandi illi obtrectatores Artis saluberrimæ, quòd præceptis suis non minùs prospiciat Medicina voluptatibus quàm sanitati: nullâ namque voluptas potior illâ, quam antecedit naturalis appetitus, & ut illum integrum servent non minùs temperantiam sapientiores Epicuri sectatores, quàm Hippocratis alumni commendant. Sed ut talem contumeliam à doctrinâ medicâ meliùs avertam, propugnare aggredior in agone hodierno effatum illud ex *AURELII CORNELII CELSI*, *de Medicinâ Lib. I. Cap. I.* Desumptum, *sanus homo, qui & bene valet, suæ spontis est, nullis obligare se legibus debet.*

I I.

SANUS vocatur qui omnes functiones non solùm absque labore, sed etiam cum oblectamento valet exercere, aut reipsâ dâtâ occasione exercet. Nec tamen ex sanorum numero statim rejiciendus, qui cum aliquali labore quibusdam fungitur functionibus; dummodò ista læsio sit levis, nisi ad breve tempus, & præsente causâ lædente persistat. Itaque quamdam veluti *latitudinem* habet valetudo, & intrà limites non adeò angustos continetur. Alii enim nou nisi à causâ gravi, alii verò à causâ vel levissimâ lædi possunt; sani quidem utrique dicendi, attamen sani præ cæteris haberi merentur, illi quorum functiones difficillimè turbantur, siquidem diutiùs illibata persistere potest eorum sanitas. Sed diversum vitæ genus habere illos debere, ex inde patet quòd alii lædantur à rebus, quas facilè ferant alii: rerum enim non naturalium usus habetur bonus aut malus, prout confert vel nocet sanitari cujusque individui. Quis Medicus idem vitæ genus imperare auderet debili mulierculæ, teneroque infanti alioqui sanis ac milite aut illi, ut verbis Poëtæ utar, *gravem duro terram qui vertit aratro.* Itaque non omnibus sanis præcipitur præceptum illud Celsianum, sed tantùm sanisqui benèvalent, id est, quorum levi de causâ functiones non læduntur.

I I I.

MAXIMI interest vel & sanissimis ut constantem & firmam illam valetudinem inconcussam servent; quod ut consequantur necesse habent eam præsidiis contrà externas injurias munire: namque licet sat roboris insit in illis ut propulsent causas leves quæ sanitati insidiantur; attamen si repetito ingruant causæ lædentes vel levissimæ, paulatim labefactando illam sanitatem, tandem corruere facient. Nullum autem præsidium tutius adinveniri potest in illo casu ipsâ consuetudine, cujus tanta est potentia, ut à vetustissimis sapientiæ Professoribus, quasi altera quædam habita natura sit, & monente divino *Hippocrate*, Aphor. 50. Sect. II. *à multo tempore consueta, etiam si fuerint deteriora insuetis minus turbare soleant.* Per consuetudinem verò hîc intelligi volumus rerum sex non naturalium usum peculiarem repetitum & aliqnandiu continuatum, quo fit ut organa machinæ animalis apta evadant ad motus suos statis temporibus aut modis edendos. Adeò enim sunt comparata illa organa, ut motus quibus pluries moti sunt, repetant semper eodem modo; sic qui à causâ quâcumque externâ aliquoties somno excussus est horâ determinatâ, euigilarur sponte eâdem horâ: affici etiam desinunt à causâ quæ pluries illa lacessivit: Indiarum incolæ nullam vim opii, cui assuescunt, soporiferam experiuntur; Agricolæ Calabrini & Siculi vescuntur mannâ quâ alvus solvitur cæteris hominibus.

Debet ergo assuefieri sanus homo omnibus rebus non naturalibus, quarum actionem olim experiri poterit. siquidem illud absque ullo suæ valetudinis detrimento ferre potest; talis est enim constitutionis ejus vis & robur, ut minimè lædatur à

levi abuſu rerum non naturalium, dummodò hic abuſus non ſæpius ſtatim repetatur, ſed tantùm per vices & paulatim aſſueſcendo. Quis enim adeò ſanus ut heſternâ cœnâ crudus poſſit ſeſe novis alimentis ingurgitare abſque noxâ. Si quo tempore aſſuefieri ſic poſſumus rebus non naturalibus maximè in primâ infantiâ, in quâ nulla conſuetudo jam contracta obſtat quin contrariîs aſſueſcamus. Diſcant ergò parentes quàm malè agant cum pueris ſuis, quotieſcumque illos ad ſtatum vitæ genus addicunt, calidioribus cubiculis coercent, veſtimentis onerant, aut illis denegant uſuram aëris, exercitia interdicunt, &c. Quid mirum, ſi exindè delicatuli exurgant, ſi inhabiles evadant ad munia vitæ adimplenda. Maneat itaque altâ mente repoſtum illis parentibus, ſi caram progeniem velint ſanam vivere, utilemque civibus & patriæ, debere tùm omnibus tempeſtatibus anni, tùm omni ciborum generi aſſuefieri.

I V.

OPORTET igitur, ut præcipit CELSUS noſter, hominem ſanum *varium habere vitæ genus, modo ruri eſſe, modò in urbe, ſæpiuſque in agro: navigare, uenerari; quieſcere interdum, ſed frequentiùs ſe exercere. Prodeſt etiam* illi *interdum Balneo, interdum aquis frigidis uti: nullam cibi genus fugere quo pupulus utatur: interdum in convivio eſſe, interdum ab eo ſe trahere: modò plus juſto, modò non amplius aſſumere: bis die potiùt, quàm ſemel cibum capere: & quamplurimùm, dummodà hunc concoquat.* Illi *concubitus* (ſi legitimè frui licet) *neque nimis concupiſcendus, neque nimis pertimeſcendus eſt: rarus, corpus excicat, frequens ſolvit. Cum autem frequens non numero ſit, ſed naturâ, ratione ætatis, & corporis; ſcire licet, eum non inutilem eſſe, quem corporis neque languor, neque dolor ſequitur.*

En præcepta quæ Medicina tradit ſanis hominibus. Sic omnibus rebus aſſuefacti, nullis indigebunt, aut potiùs quâque harum carere poterunt, & tamen indè nullum capient detrimentum, cùm vices illius ſupplere facillimè poſſint, ſubſtituendo res æquè aſſuetas. Quid verò dulcius illo vitæ genere, in quo homini valido frui datur paratis; in quo maleſano urbium tumultui ſuccedit amœna quies rurum, ubi.

Libet jacere, modò ſub antiquâ ilice,
Modò in tenaci gramine.

Ubi

Aut trudit acres hinc & hinc multa cane
Apros in obſtantes plagas,
Aut amite levi rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos,
Paviduṁque leporem, aut advenam laqueo gruem
Jucunda captat præmia. *

* Horat. Epod. II.

Et ſi edaces curas fugare poteſt, omni ex parte beatus dici meretur. Deſinant ergo miſeros prædicare, qui medicè vivunt, ſiquidem felices verè dici poſſint ſoli viventes medicè.

V.

ATTAMEN quando quidem,

Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,
Quos ultrà citràque nequit conſiſtere rectum. *

* Horat. ſerm. Lib. I. ſatyr. I.

Cavendum monet idem *CELSUS ne in ſecundâ valetudine, adverſâ præſidia conſumatur*: Quòd certè cavere non poterit homo ſaniſſimus, ſi à prudenti & ſapientiſſimo Medico non edidiſcerit quæ illi ſectanda, quæ verò fugienda ſunt, ſi ab illo non acceperit præcepta quæ ſuperiùs tradidimus; aut ſi, quod caput eſt, non ſit certior factus ſe eſſe de numero illorum, quibus unica lex præcipitur *ne ſe ullis legibus obligent.* Undè ſat mirari non poſſum quod auctor cæteroquin ſapiens & doctrinam medicam apprimè edoctus ſubjecerit, veluti novum præceptum, cum cæteris adeò parum congruens, hominem ſanum, *neque Medicâ neque Iatraliptâ egere debere.* Sed licet erroneum illud præceptum rejicere cogamur, non impediet tamen quominùs cum illo concludamus.

Ergò ſanus, qui & benè valet, & ſuæ ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debet.

Proponebat Pariſiis MATHÆUS GÉRAUD, Claromontanus apud Alvernos, Doctor Medicus Remenſis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus. R. A. S. H. 1783. AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi. 1783.